

مجموعه سنون

از

جمعیت علمیہ عثمانیہ

اوجھنی سندھ

نومرو ۳۰

جمادی الاخر

استنبول

جمعیت علمیہ عثمانیہ مطبعہ سندھ طبع اولمشر

۱۲۸۱

(مدخل علم ژئولوژی)

فصل اول احجارك كهفیت تكون و حصولی بیاننده در.

اشبو مقاله هر نقدر علم ژئولوژی یه منسوب اولوب ایکنجی کتابه
درج و علاوه قلمقی لازم کلور ایسه ده مبتدیان مسائل ژئولوژی یه
بالتدریج الشدیر مق و همده ایلروده کله جك موادك تفهیم
و ابضا حنه مدار سهولت اولق ایچون مقاله مخصوصه مذکوره
ترتیب و بش فصله تقسیم قلمشد رکه مطالعه سیله نیچه معلومات مقیده
تحصیل اولنه جنی بیاندن وارسته در. طاعالی چوق و واسع بر
مملکتده کشت و گذار اولنسه سطح ارضك عبارت اولدیغی مواد
حجره یه نك تعداد و تنوعی و احجارك اوزرنده مبسوط طور اراغك
دخی جنس و رنگنك احجار مذکوره مثلاً تحول و تخیلی رؤیت اولوز.
چونکله طوپراق دینلان شی اسباب مختلفه یه مبنی احجارك تحللندن یعنی
طاشارك چوزیمه سیله حاصل اولدیغندن اصلی اولان احجارك
رنگنده اوله جنی اشکار در. احجارك تکون و حصولی ایسه
علی الاطلاق ایکی صورته اولوب بری آتش و بری صو واسطه سیله در

و بو اعتبار اوزره احجار ايکي صنفه بالتقسيم احجار نيتوينه واحجار
 پلوطونيه وولقانيه نسميه اولمشدر. برنجي صنف احجار صو
 دروننده حصوله کلسدر بو دخی ايکي صورتله اوله ييلوب شويله که
 احجار مذکوره بعض مابعانده منحل ايکن اسباب کيمويه تأثيراتيله
 احجار هيئنه ککرمشدر وياخود احجار مزبوره غبار اوله رق
 صويک دروننده بولنوب هيچ بر تأثير کيموي اولمق سزین رسوب
 و تراکم ايله حاصل اولمشدر. اشته بو صنفک احجارينه يعنی
 احجار نيتونيه بو سبباره مبنی احجار مراسبه دخی نسميه اولنور.
 ايکنجي صنف يعنی احجار پلوطونيه وولقانيه ايسه ائشک
 تأثيريله حالت دوبانده بولنوب ينه حرارت جوفيه تأثيراتيله نـو
 و خروج و مقاومتي قليل اولان محللری شق و خرق ايلدرک سطح
 زمينده سيلان ايليان احجاردر که آتش طاعغرلندن چيقوب اقان
 ماده در. بو محله سؤال وارد اولور که احجار پلوطونيه ايله احجار
 وولقانيه نك بيننده فرق ندر. فرق شودر که احجار پلوطونيه ازمنه
 تاريخيدن مقدم اولان ادوار سالفده حاصل اولوب آلان تـكون
 اينز و حاصلات ولقانيه ايسه زمانمرده تـحـدث ايدر يعنی بری حاصلات
 ناريه قديمه و بری دخی حاصلات ناريه جديده در. حاصلات
 ولقانيه ايله حاصلات پلوطونيه بيننده مناسبات کثيره بولنش اولسته
 نظراً ايکيسنک دخی تـکـوننده نارك دخلی اولديغي اکلا شيلور.
 مواقع کثيره ده تصادف اولنان احجاردن بعضيسنه مثلاً کيرج طاشی
 و قباغن طاشی و غرائيت و پورفير و غره طاشلرينه دقت اولنسه
 احجارک اجناسی منقسم اولور شويله که غرائيت ايله پورفير يعنی
 سماقی طاشلرک هيئت و شکلرينه نظراً تـکـاوين ناريه دن اولديغي

و کیرج طاشی و قیاغن طاشنک دخی اینجه طبقه اولوب تشکیل
ایلمش اولدقلری طاعلرک مدورال شکل و غیر مرتفع بولملاریله بونلرک
صودروننده حاصل اولدقلری اکلاشیلور. غرائث طاعلری ایسه
طبقه طبقه اولیوب سیوری و یکپساره بولندیغنه مبنی صوده رسوب
وتکون ایلمش اولدیغنه هیچ بر دلیل یوقدر. اشته غره و قیاغن طاشی
و جیرکی طاشلرک قمرلی اولسی صوده تگونارینه علامتدر. دیکرلرینک
تحدث و ظه ورلی تحت الارض اولان حرارتک تأثیراتیه اولوب
خارجه تنو و خروجی دخی تأثیرات جوفیه مذکوره دندر. معلوم
اوله که تگونات پلوطنیده بقایای حیوانیه و نباتیه بولمبوب تگوینات
نپتویه پک چوق مجله بقایای مذکوره ایله نباتات متحجره بی جاویدر.
قشر ارضک مرکب اولدیغی تگوینات حجریه دن پک چوغی خلقت
ادمدن نیچه یوز بیک سنه اول حاصل اولوب ازمئه تاریخیجه دن
صکره حصوله کلان و الان تگون ایتمکده بولشان احجار تگوینات
سالفه مقدارینه نسبتله اقل قلیلدر. مع مافیه اشو تحولات اخیره
اهمیتدن خالی اولمبوب احوالی تتبع اولنه رق نیچه مسائل مشکله
ژئولوژیه کشف و حلنه مدار اولمشدر.

احجار ایله معدنیاتک تگون و تشکیلرنده طبیعتک صورت تأثیرینی
بر قاج مثال ایله بیان و ایضاح ضمتده حاصلات ناریه و حاصلات
حائیه ایله الان حصوله کلانلرک بر وجه آتی مختصرأ ذکر بیانی
مناسب کورلمشدر.

پک چوق منبعار واردر که کلیلی غاز حامض قار یونی حاوی اولدقلرندن
میاهی طبقه احجار جیریه دن یعنی کیرج طاشی طبقه سندن مرور
ایلد کلرنده حجر مذکور بر مقدار حل ایدوب حالبوکه میاه یردن

چینه زق هوا ایله تماسه کلد کده غاز حامض قاربون مذکور صودن
 قوریلوب هوایه منقلب اولمسیله کیرج طاسنک صوده منحل اولسی
 سبی زائل اولدیغندن جیر مذکور صودن ایریلوب رسوب وتوضع
 وبعده تصلب وتنجیر ایدرو بو کیفیت پک چوق دفعه مشاهده
 اولنور و بعض منابع صولری بعد التنجیر مواد جیره وضع ایدوب
 بوندن بر سرت قبوق پیدا اولور که کیرج طاشی جنسندن عبارت
 اولوب کیمیا اصطلاحنجه ملح قاربون کلس متراکب تسمیه اولنور
 اشته بو جنس صولک مدت مدیده جریانی کلی کیرج طاشی تگونه
 باعث اولدیغندن سطح ارضده تکوین مذکور کلیتلودر
 ایتلایده منابع مذکوره نك کترتی اولوب ابنیه انشاسنده قولانیلان
 طاشلر اکثریا ذکر اولسان اجیار دندر و انلره تراورتن تسمیه اولنوب
 غایت خفیف اولان جنسده دخی توف جیری دینلور . بعض منابعه
 اغاج پیراقلری دوشد کده و یاخود دیگر بر جسم وضع اولند قدده
 اوزرزی طاشدن بر قبوق باغلدیغندن ایتالیا اهابسی میاه مذکوره
 اجسامی تمجیر ایلر زعمیله میاه محجره تسمیه ایلشیر ایدی . امریقا
 قطع سنک جانب شمال بسنده واقع اریه نام واسع کولک کارنده
 اجیار متراسبه مذکوره کلی اولوب وقت شتاده دخی اولجانبده زیاده
 برودت اولدیغندن جسم بوز قطع لری بولنوب مزبور اجیار انلر
 ایله برلشوب صویک یوزنده متحرک جزیره مثلاً و سیرو حرکت ایدر
 ینه ایتالیا ده واقع تیولی نام موقعه قریب بولان نهر جنس مذکور دن
 بشیوز قدم قالینلغنده طاش حاصل ایدوب روما شهرینک ابنیه سی
 ایچون اوتهدنبرو اوراده پک چوق طاش اوجاقلری حفر و کشاد
 اولمشدر و بو مقوله احبارک دروننده بعضا انسان معبولاندن

اشیا بولندیغی واردز و امریقانك قطعه جنویه سنده غایت جسم
 و اولدجه مرتفع طاعلر جمله رواسب جیریه دن عبارت اولوب
 بونلك دخی بروجه بالا تگون ایتمش اید و کنه شبهه یوقدر.
 اناطولیده دخی میاه معدنیة محجره پك چوق محلازده بولنوب ازجمله
 آیدین ایالتی داخاندده دکرلییه یقین پاموق قلعه سنده واقع پك قدیم
 ایلیجه لده بالاده ذکر اولنان تراورتن رواسبی ظهوره کلهرك اوراده کائن
 ابنیه عتیقه کثیره بی بتون قاپلامشدر. شویله که بر ساعت طولنده اولان
 محلازی بری بری اوسته الی ارشوندن زیاده ارتفاعنده اوله رق ستر
 ایتمش اولدقدن بشقه بعضی برلده یوزیکرمی ارشون قدر یوکسکلکده
 مذکور تراورتن احجارندن تبدل حاصل اولمشدر و ذکر اولنان
 ابنیه قدیمه بوندن بیک سکر یوز سنه و بلکه ده اول انشا اولنان
 ابنیه نك ائاری اولدیغی حالدده میاه معدنیة مذکوره نك وضع ایلدیکی
 تراورتنك ثخنن الی ارشون ارتفاعی کسب ایچون سنوی بری بری
 اوسته بر پارمق قدر شی تراکم ایتمش اولسی لازم کله جکی عند
 الحساب تبین ایلمش ایسده اوروپانك بعضی معدنی صولندن بهر
 سنه رسوب و تراکم ایدن مواد حجریة مذکوره نك بر قدمدن زیاده
 قالینلغی بولمشدر.

اجبارك ذکر اولنان صورتلده ظهور و حصولی کیفیتلری مسائل
 مشکله دن معدود اولدیغی درکار ایسده میاه معدنیة حاره یه دائر
 مسائلک حلی مشکلدن. مثلاً منابع حاره مذکوره دن بعضیلری درجه
 غلیانده اولدقلری حالدده نیچه زماندنبرو نبعان ایدوب اصلاً درجه
 حرارتلری تنزل و یا ترقی ایلامش و یو ایسه امور غریبه دن ایدوکی
 درکاردر. تفصیلی علم ژئولوژینك ایکنجی بابنده تخریر اولنه جغندن

پوراده اندن صرف نظر قلمش اولوب فقط خفی اولیه که سبب مذکور جوف ارضده بولنان کور معدنلریله کبریت و حدیدک بری برینه تأثیرندن ظهوری ملحوظ اولان حرارته عزو اولنمش ایسهده اشبو قول بعید الاحتمال اولوب اعتماده شایان دکلدر.

المناپاده واقع قارلسباد نام ایلیمه لرشدت ایله فشقیردیغندن اطرافنده قالین براسب جیر پیدا اولمشدر که شهرک جزو اعظمی بونک اوزرنده بنا اولمشدر. میاه مذکوره نک کیفیات واحوالی مشاهده ایتک ایچون قارلسباده پک چوق اجانب کلوب چیچک و بغدادی سنبله سی و میوه وسائر محصولات طبیعییه وصناعیه دن بعض شیلری صوده الی یدی کون ترک ایدوب مدت مذکوره ده انلرک تنجر ایلسی کبی هر جانبی حض جدید ایله ملون طاش قابلامش اوله رق آلوب اورانک یادکاری اوله رق مملکتلرینه عودت ایدرلر و بر جسم میاه مذکوره دروننده هر تقدیر چوق مدت قالور ایسه اوزرنده حاصل اولان قبوق اولقدر قالین اولوب برآی مدته بر پارمق قدر اولور.

طبیعی و عملی مغاره لده و طاغلرک شقوقنده و قیورده دائمی واسب جیره حاصل اولوب پک چوق دفعه جسامت و شکلاری مختلف دیرک شککنده اولور و بونلره فرانسزجه استلاقتبت تسمیه قنلور. بونلر دخی ملح قار بون کلسی حاوی صولرک مذکور مغاره وسائر نک بالاسندن و اطرافندن حلول و نفوذ ایله تقطر ایدرک حاصل اولور اولوجهمله مغاره لک بالاسنده بولنان بویله دیرکله استلاقتبت تسمیه اولندیغی مثلاً واشاغیده بولنانلره دخی استلانغت دینلور. بونلر بعض کره پک جسیم و معدنلرده بولنانلر دخی زنکارنک اولور.

قره دکن بوغازینه قریب ایرودنک اوتیه طرفنده واقع قره برونه

تقریباً اوج ساعت مسافه ده ساحلده بر واسع و مشهور مغاره واردر
که دروننده پک چوق مذکور رواسب چیریه حاصل اولمش اولدیغندن
ذکر اولنان استلاقتب و استلاغمیتدن پک کوزلری اوراده مشاهده
اولنور.

ایرانده واقع رومیه کولی جوارنده بعض کوچك كـوللر واردر که
درونارنده غایت صاف و خالص و کوزل کیرچ طاشی پیدا اولور
یوندن درلو قابلو و کاسلر اعمال اولنوب شاهه و متعلقانته اهدا
اولنور.

اجبارك اليوم تحدی كبی غره تعمیر اولنان حجر رملی دخی اليوم تكون
ایلر شویله كـه بعض میاهك احجار اوزرینه ترك ایتدیکی قوم
بالتدریج انده سرتلشوب بر مدت صکره کرکی کبی کسب صلابت
و ثخونت ایلیه رك غره تعمیر اولنان طاش حصوله کلور و بعض
محلارده بو مثللو تکویناتك هر بر درجه سی و صورتی رؤیت اولنه ییلوب
مثلاً مارسلیاده و سچلیا جزیره سنده و اناطولینك بعض سواحلنده
و فلنك جدیدده اینجه قوملر واردر که تدریجله قصلب ایلیوب اینیه
انشاسنه برار صورتده سرتلشور و اگر بو احجار رملیه یه ملح قاربون
کلسی حاوی صولر نفوذ ایلر ایسه اجزایی تشید ایلیوب دهها زیاده
کسب صلابت ایدر.

احجار ناریه دن حاصلات و لقانیه هر ولفانك اغزلندن ظهور و خروج
ایدوب حاصلات مذکوره تـك اکثریسته فورات تسمیه اولنور که چوغی
سیاه و جروف کبی زجاجی ایسه ده حبوی و قرستالسی دخی واردر
و حاصلات و لقانیه دروننده بعض طوزلر و مرکبات معدنیه سائره
و کو کرد دخی پیدا اولور.

اشته خصوصیات مشروحہ دن مستبان اولور کہ الحاقاً ہذہ یر
یوزندہ بعض جنس احبار تگون و متحد ایدر . علم ژولوژیڈہ اشبو
تکوینات اخیرہ و جدیدہ نک انواعی تفصیل و اسباب تحدثلری دخی
تعریف قلنہ جقدر .

(ادہم)

ناظر معارف و نافعہ

(امریقا اہالی اصلہ سی)

امریقا نک حین کشفندہ ہر طرفی بر جنس مخصوص انسان ایلہ
مسکون اولدیغی خالده اوروپالورک تسلط و استیلاسی جہتیلہ
اہالی اصلہ مذکورہ الیوم اکثر جزائر و سواحلدہ بالکلبہ منقرض
اولوب باقی قالانلری دخی ایچرو طرفلہ چکیلہ رک اصول قدیملری
اوزرہ صید و شکار ایلہ تعیش و جنک و جدال ایلہ اشتغال ایدرلر .
یونلردن یالکز بر قاچ طائفہ ملت اطلاقنہ شایان صورتدہ بر ہیئت
اجتماعہ تشکیل ایدرک اداره اولتورلر ایسہدہ سائرلری بی حد
و حساب اقوام صغیرہ یہ منقسم اولوب ہر برینک کندوسنہ مخصوص
لسان و آیین و عادتلری واردر حتی درتیوزدن قتیماوز باشلیچہ لسان
تکلم ایدرلر . اشبو اہالی وحشیہ نک کرک شکل و شمائللری
و کرک اخلاق و عادات و اوضاع و حرکاتلری اسکی دنیا اہالہ بسندن
ہیچ برینہ بکرہ میوب کندولرینہ مخصوص شیلردر . یونلرک مقدارلری
مقدملری دھا زیادہ ایسہدہ بر منوال محرر اکثر مواطن و مواقعارینی